

Robert Alley

OSTATNIE TANGO W PARYŻU

Robert Alley / pseudonim artystyczny
autora książki *Ostatnie tango w Paryżu*

Georges Bataille

EROTYZM / fragment

Wszelki erotyzm ma za cel osiągnięcie istoty w najczulszym punkcie, tak by zamarło w niej serce. Przejście od stanu normalnego do stanu pożądania zakłada, że dokonało się względne roztopienie naszej odrębnej istoty, rozprzężenie jej, rozwiązanie. Termin ten odpowiada wyrażeniu „życie rozwiązało”, stosowanemu do dziedziny erotycznej. W owym procesie rozprzężania istot partner męski odgrywa w zasadzie rolę aktywną, strona żeńska jest bierna. Istota odrębna ulega roztopieniu właśnie po stronie żeńskiej, biernej. Dla partnera męskiego jednak roztopienie jej posiada jeden tylko sens: doprowadza do zespolenia, dzięki któremu łączą się obie istoty, w końcu dochodząc wspólnie do tego samego stopnia płynności. Zasadą wszelkiego aktu erotycznego jest zniszczenie struktury zamkniętej, jaką jest partner gry w normalnym stanie. [...]

Erotyzm cielesny ma w sobie w każdym razie coś przytłaczającego, ponurego. Nie narusza odrębności indywidualnej, zachowując ją w trochę cynicznym i egoistycznym sensie. Erotyzm serca jest swobodniejszy i choć na pozór różni się od materiałów erotyzmu cielesnego, w rzeczywistości wywodzi się z niego, jako że jest często tylko jego aspektem, któremu nadają trwałość wzajemne uczucia kochanków. Może się on oderwać całkowicie od cielesności, mamy jednak wtedy do czynienia z wyjątkami, których zawsze dostarcza różnorodność istot ludzkich. W zasadzie namiętność kochanków dokonuje przedłużenia związku cielesnego w dziedzinę współodczuwania duchowego. Dokonuje przedłużenia lub jest wstępem do niego. Dla tego jednak, kto ją odczuwa, namiętność może przybierać kształt gwałtowniejszy niż cielesne pożądanie. Nie należy zapominać, że pomimo obietnicy szczęścia, które jej towarzyszy, gotuje ona najpierw niepokój i zamęt. Nawet namiętność szczęśliwa powoduje tak gwałtowny nieład, że szczęście, o które idzie, tak wielkie, bardziej niż rozkoszy, bliskie jest swemu przeciwieństwu: cierpieniu. Istotą jego jest zastąpienie cudowną ciągłością pomiędzy dwojgiem ludzi ich uporczywej odrębności. Ciągłość ta jednak daje się nade wszystko odczuć w niepokoju, w tym właśnie stopniu, w jakim jest nieosiągalna, wtedy tylko, gdy jest poszukiwaniem w niemocy i drżeniu. Spokojna szczęśliwość, w której góruje poczucie bezpieczeństwa, oznacza tylko ukojenie długiego poprzedzającego ją cierpienia. Większe jest bowiem prawdopodobieństwo, że kochankowie nie pozostaną ze sobą na długo, niż że będzie im dane zatracić się w rozkoszy kontemplowania intymnej ciągłości, która ich łączy.

Wojciech Klimczyk

EROTYZM PONOWOCZESNY / fragment

Ponowoczesność stawia w centrum zmienność jako cnotę. Zmienność, z którą nieuchronnie wiąże się ryzyko. Powtarzalność grozi nudą. Przynosi co prawda poczucie bezpieczeństwa, którego w ponowoczesności brakuje, ale nie jest w stanie sprawić, że seks będzie ekscytujący. To niepewność zwiększa uczucie rozkoszy. Rozkoszy wynikającej z możliwości zaczynania wciąż od nowa, z tajemnicy pierwszego spotkania, które już w zasadzie wyczerpuje związek i powinno też być ostatnie.

To dlatego coraz częściej mówi się o realizowaniu własnej seksualności w ramach pojedynczych aktów seksualnych z partnerami, których już więcej najpewniej się nie spotka. Bez zobowiązań, w całkowitemu oddaniu namiętności, bez pytań o wspólne sprawy, bez proszenia o pomoc, gdy jest źle. W imię spontaniczności. Żeby nie udawać, zawsze pozostać sobą, czyli robić to, na co ma się ochotę. Nie brać odpowiedzialności za drugiego człowieka i tej odpowiedzialności nie oczekiwać. Bawić się sobą nawzajem. Używać swoich ciał, póki mogą być źródłem rozkoszy. Doznawać jej jak najczęściej, by nie mieć poczucia, że coś się przegapiło. Szukać w partnerze tajemnicy, a nie oparcia. Kochać się z nim, a nie kochać jego.

Seks ma być tajemniczy, a przez to niebezpieczny. Nie często się o tym pamięta. Rozkosz bez zobowiązań nie przyniesie poczucia bezpieczeństwa. Takie są koszty czystego seksu. [...]

W ponowoczesności seks na dobre oderwał się od swojego prokreacyjno-malżeńskiego kontekstu i stał się autonomiczną dziedziną doświadczenia, którą rządzi logika przyjemności skumulowanej w orgazmicznym spełnieniu. Nie chodzi już o wplecenie seksu w pewien układ, a więc powiązanie go z własną uczuciowością, a także sytuacją rodzinną i społeczną, ale o troskę o seksualność samą w sobie. W centrum zainteresowań stoi akt, a nie to, co dzięki niemu można budować.

Robert Alley

OSTATNIE TANGO W PARYŻU

(Last tango in Paris)
przekład Robert Stiller

adaptacja i reżyseria *Jacek Bala*
scenografia *Karolina Mazur*
muzyka *Sambor Dudziński*

OBSADA

Jeanne *Natalia Jesionowska*
Paul *Grzegorz Przybył*
Tom *Michał Rolnicki*
Mère *Maria Stokowska*

asystent reżysera *Maria Stokowska*
opracowanie światła *Ireneusz Pawliszyn*
inspicjent / sufler *Marcin Calka*
światło *Krzysztof Woźniak, Ireneusz Pawliszyn*
dźwięk *Ewa Wilczek*

Prapremiera | 29.12.2012 | Scena w Malarni

Prawa autorskie kompozytora reprezentuje Agencja Autorów ZAiKS

Jacek Bała

reżyser, poeta i scenarzysta. Absolwent Wydziału Lalkarskiego krakowskiej PWST, student roku dyplomowego Wydziału Reżyserii Dramatu tejże uczelni. Założyciel działającego w Krakowie Teatru Drugiej Strony oraz zespołu muzycznego „Janko Muzykant”. W swoim dorobku reżyserskim ma m.in. autorski spektakl *ESC (escape from freedom)* nagrodzony na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym Tczew 2007, a także autorski monodram *Kl*, wyróżniony przez Bogusława Kierca nagrodą na Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Jednego Aktora w 2009 roku, II nagrodą na Ogólnopolskim Przeglądzie Monodramu Współczesnego w Warszawie w 2010 roku oraz II nagrodą na festiwalu FATIF w Rabce (2010). Jako reżyser w teatrze dramatycznym zadebiutował w bielsko-bialskim Teatrze Polskim, wystawiając własną adaptację *Procesu F. Kafki* (2011). Jego kolejne realizacje to *Hetery Plauta* (Teatr im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie, 2012), autorski spektakl muzyczny *Bagatela śpiewa* (Teatr Bagatela w Krakowie, 2012) i *Szelmostwa Lisa Witalisa* J. Brzechwy w Teatrze Rabcio w Rabce (2012). Pod jego reżyserską opieką odbyły się też dwa czytania dramatów – *Tu leży św. pamięci Michele Mercier* M. Henry w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie i *Strzału nad Wansee* J. Łukosza w krakowskim Teatrze Bagatela.

Karolina Mazur

scenograf. W 2012 skończyła na ASP w Krakowie studia w Katedrze Scenografii (dyplom u dr Andrzeja Witkowskiego). Pracowała jako asystentka Katarzyny Borkowskiej przy spektaklach w Teatrze Starym w Krakowie (*Brand miasto wybrani* H. Ibsena w reż. Michała Bórczucha, 2011) i w Teatrze Wielkim w Poznaniu (*Slow Man* N. Lensa w reż. Mai Kleczewskiej, 2012) oraz współpracowała jako scenograf przy spektaklu dyplomowym studentów Wydziału Aktorstwa na PWST w Krakowie w reż. Pawła Świątka pt. *Helter skelter* (był to także jej dyplom), który pokazywany był na festiwalu Boska Komedia 2012. Podczas studiów zajmowała się również realizacją filmów animowanych w pracowni filmu animowanego na ASP w Krakowie pod kierunkiem Jerzego Kuci. W roku 2011 była finalistką konkursu mody Re-Act Fashion gdzie pokazywała swoją kolekcję „Snake”. Scenografia do *Ostatniego tanga w Paryżu* jest jej debiutem w roli scenografa teatralnego.

Sambor Dudziński

aktor, performer, muzyk, kompozytor. Absolwent krakowskiej PWST, Wydział Lalkarski we Wrocławiu i PSM w Zamościu. Autor licznych projektów artystycznych, współtwórca Formacji Chłpięcej Legitymacje, stypendysta Ministra Kultury w 2002 i 2007 roku, koncertował na EXPO 2005 (Aichi – Japonia), podczas Fringe Edinburgh 2009 zaprezentował autorskie widowisko *The time(less) machine*. Jest twórcą muzyki m.in. do spektakli *Niewiarygodne przygody M. Koziolkiewicza* W. Hejno, reż. W. Hejno (Wrocławski Teatr Pantomimy, 2006), *One* według A. Czechowa, reż. M. Pęcikiewicz (Teatr Polski Wrocław, 2006), *Pippi pończoszanka* A. Lindgren, reż. A. Glińska (Teatr Dramatyczny w Warszawie, 2007), *Lato Muminów* T. Jansson, reż. M. Kiljan (Wrocławski Teatr Lalek, 2010), a także do programu edukacyjnego *Profesor smok i przyjaciele* (TVP Polonia 2007/2008) oraz do filmów dokumentalnych o Jerzym Nowosielskim (*Retrospekcja*, TVP 2) i Józefie Mehoffrze (*Józef Mehoffer – witraże życia*, TVP 2). Laureat wielu nagród, m.in. III nagrody oraz nagrody za kompozycję premierową na PPA Wrocław (1999); Nagrody Dziennikarzy i I wyróżnienia w konkursie debiutów (FPP Opole, 2000); II Nagroda, Grand Prix za wybitną osobowość artystyczną na II Festiwalu Sztuki Estradowej (Warszawa, 2001); Grand Prix na Międzynarodowym Festiwalu Piosenki Zjednoczonej Europy; Nagrody Prezydenta Miasta Zamościa za działalność artystyczną (2000) i Nagrody Prezydenta Miasta Wrocławia dla Formacji Chłpięcej Legitymacje (2004). Jego muzyka do spektaklu *Żywoty świętych osiedlowych* L. Amejko w reż. A. Kucińskiej (Teatr Ad Spectatores, Wrocław 2010) została nagrodzona m.in. w Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej w 2011 roku. Z Jackiem Bałą współpracował jako kompozytor przy spektaklach *ESC (Escape from freedom)* J. Bały (PWST 2007), *Proces F. Kafki* (Teatr Polski w Bielsku-Białej, 2011), *Hetery Plauta* (Teatr im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie, 2012).

Antoni Kępiński

Z PSYCHOPATOLOGII ŻYCIA SEKSUALNEGO

Bogactwo form

Może w żadnej dziedzinie ludzkiego życia nie jest tak trudno postawić granicy między normą a patologią, jak w sprawach seksualnych. Jest to o tyle dziwne, że życie seksualne wiąże się ściśle z tym, co określa się jako popęd, podstawową potrzebę biologiczną lub odruchowość bezwarunkową; powinno więc przebiegać w wąskich granicach wrodzonej struktury czynnościowej. Tymczasem bogactwo form zachowania się i skala przeżyć są tu tak duże, że od zarania kultury stanowią one niewyczerpany temat twórczości artystycznej. [...]

Wylądowanie i sprawdzenie siebie

Fakt, że życie seksualne wymaga bliskiego kontaktu z osobą płci przeciwnej, pociąga za sobą wszelkie niebezpieczeństwa takiego zbliżenia. Uciekając przed tymi niebezpieczeństwami, o zastępuje się partnera przedmiotem bardziej operatywnym i mniej zagrażającym. Z drugiej jednak strony w kontaktach erotycznych poza wylądowaniem seksualnym szuka się potwierdzenia własnej osoby, które w ostatecznym wymiarze możliwe jest tylko w tak bliskim złączeniu dwojga ludzi. Obie tendencje nie są ze sobą zbieżne: tendencja do wylądowania skłania do szukania najłatwiejszych dróg, a tendencja do sprawdzenia siebie – najtrudniejszych. Pierwsza „odczłowiecza” partnera, zamienia go w „przedmiot pożądania” (zresztą w wypadku niektórych zbroczeń człowiek bywa zastąpiony przedmiotem lub zwierzęciem), druga natomiast go „uczłowiecza”, bo sprawdzenia dokonać może tylko człowiek, i to w jakimś aspekcie wyższy od sprawdzanego, stąd między innymi tak typowa w miłości skłonność do idealizowania obiektu pożądania.

Niepewność swego seksualnego autoportretu rodzi lęk i zarazem agresję w stosunku do tego, od którego ostateczne jego sprawdzenie jest zależne. Tendencje agresywne zwykle są więc najsilniejsze u ludzi niepewnych swej męskości czy kobiecości.

TEATR ŚLĄSKI
IM. STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO
W KATOWICACH
40-003 KATOWICE, RYNEK 10
e-mail: teatrslaski@teatrslaski.art.pl
www.TeatrSlaski.pl
DYREKTOR KRYSZYNA SZARANIEC
DYREKTOR ARTYSTYCZNY TADEUSZ BRADECKI

Główna księgowa Danuta Klima, pełnomocnik dyrektora ds. promocji Małgorzata Długowska-Błach, asystent dyrektora ds. marketingu Jarosław Tabor, asystent dyrektora artystycznego Beata Przybylska, sekretarz literacki Anna Podsiadło, reżyser Grzegorz Kąkol, koordynator pracy artystycznej Danuta Putecka, Biuro Obsługi Widzów: Ewa Sadowska (kierownik, pełnomocnik dyrektora ds. sprzedaży), Irena Mysior, Paweł Sołski, Ewa Wójcik; kierownik administracji Barbara Króliczek, specjalista ds. impresariatu i edukacji teatralnej Paulina Gollasz-Janiszewska, specjalista ds. biznesu Barbara Wołniewicz, rzecznik prasowy, fotograf, webmaster Krzysztof Liściak, Główny inżynier Edward Wrzesień, kierownik techniczny Maciej Rokita, Wanda Nowak (zastępca); główny elektryk Kazimierz Strzelecki, elektryk Jerzy Boczkowski; informatyk Marcin Muller; brygadziści montażyści dekoracji Dariusz Sobieraj, Wojciech Smolarczyk (kierownik), Marek Skutnik, Ewa Wilczek, Mirosław Witek; oświetlenie sceny Krzysztof Wozniak (kierownik), Waldemar Janiszek, Krzysztof Kapciak, Piotr Łobacz; specjalista do spraw dokumentacji wizualnej Beata Dżianowicz; pracownia krawiecka Ewa Berger-Gardas (kierownik), Anna Malinowska (zastępca), Barbara Manowska, Jolanta Wyszczynska-Molona; garderobiane Ewa Potońska, Joanna Kulik, Aneta Oskard, Dorota Słaboszewska; pracownia stolarska Franciszek Kraczia (kierownik), Jerzy Graczyk; pracownia malarsko-modelarska Agata Kurzak (kierownik), Robert Nowotarski, Halina Wojtowicz; pracownia tapicerska Karol Koj; pracownia fryzjersko-perukarska Teresa Melek (kierownik), Karina Karpiczak, Wioleta Krysiak; magazyn kostiumów Małgorzata Kaczmarek; rekwizytornia Ireneusz Gajda, Aneta Oskard; dział zaopatrzenia Jan Szytura (kierownik), Anna Jamróz, Maria Kraczia, Konrad Parys.

Duża Scena Rynek 10, Scena Kameralna ul. Warszawska 2, Scena w Malarni ul. Teatralna 2a.
Centrala tel. 32 258 72 51, 32 258 72 52, Sekretariat tel. 32 258 89 92, tel./fax 32 259 89 76.
Biuro Obsługi Widzów czynne od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-17.00, tel./fax 32 258 89 67.
Kasa czynna w poniedziałek w godz. 10.00-18.00, od wtorku do soboty w godz. 10.00-19.00.
(przerwa 13.00-13.30) w niedziele na dwie godziny przed spektaklem, tel. 32 259 93 60.
Redakcja programu Anna Podsiadło, opracowanie graficzne Hanna Sitarz, zdjęcia Dana Marekwa.

INSTYTUCJA
ARTYSTYCZNA
SAMORZĄDU
WOJEWODZTWA
ŚLĄSKIEGO

 Śląskie. Pozytywna energia